

מערך בניית עם - הסבר למורה

גיל: כיתות ה'ו'

מסגרת הפעילות: שיעור בקבוצות.

מחלקים את הכיתה לארבע קבוצות, וכל קבוצה לומדת את אחת מהתחנות במהלך השיעור.

התחנות הן:

1. הקשר לארץ:

תחילת התחנה בהבטחה של ה' לאברהם אבינו על הארץ, והמשכה במשחק מסלול בו התלמידים מרימים כרטיסיות עם חידות לגבי מיקומים שבהם התרחשו אירועים בארץ. החידות הן בעצם פסוקים שמתארים אירועים משמעותיים שהתרחשו במקומות שונים בארץ ישראל בספרי יהושע, שופטים ושמואל, ועל התלמידים לקרוא את הפסוקים, לזהות את המקום המופיע בהם ולאחר מכן במפה של א"י מתקופת ההתנחלות, שתלווה אותם לאורך המשחק. (לפעמים יהיה עליהם לפתוח את התנ"ך במקום הרלוונטי ולחפש שם את המקום עליו מדובר). לאחר המשחק התלמידים יענו על מספר שאלות שנוגעות גם לקשר שלהם לארץ ישראל כיום, בהקשר לקשר המקראי לארץ ישראל שהתבטא במשחק.

למורה: בשביל משחק המסלול עליך להדפיס/ לצייר משחק מסלול. זה יכול להיות משחק מסלול בסגנון סולמות ונחשים (ואז המפה המצורפת תהיה נפרדת ועליה יניחו את הכרטיסיות), או להכין משחק מסלול שמצויר על מפת ארץ ישראל עצמה. בנוסף, עליך לדאוג מראש גם לחיילים, לקוביות משחק ולהדפיס מפה של ארץ ישראל כיום, אם אין אחת שנוח להתבונן בה בכיתתך.

עבור משימת הסיכום יש להדפיס מספר תמונות מראש של מקומות שלמדתם על אירועים שהתרחשו בהם. (למשל: תל עזקה - קרב דוד וגוליית, עפרה- ההתגלות של מלאך ה' לגדעון וכד'. ליד כל תמונה ציינו את שם המקום).

*מצורפות כרטיסיות עם חידות אותן יש לגזור לקראת השיעור, וכן ומפת ארץ ישראל מתקופת ההתנחלות אותה כדאי להדפיס בגדול (על דף A3).

2. סיפור משותף:

קריאת חלק מפרק כ"ד בספר יהושע בו מתאר יהושע את העבר של עם ישראל, ומדגיש את הובלתו של הקב"ה בכל קורותיהם. התלמידים יסדרו כרטיסיות של אירועים שמוזכרים בפרק, לפי סדר הופעתם בפסוקים. התלמידים יחשבו מדוע סיפור זה הוא רלוונטי לכם, ומהו המסר אותו חשוב ליהושע להעביר להם דרך סיפור זה לפני פטירתו.

בנוסף, הם יסיפו אירועים משמעותיים שהם חלק מהסיפור המשותף של העם שלנו, שהתרחשו לאחר סיום התנ"ך... (במאות האחרונות), ויכתבו את הסיפור המשותף הכיתתי שלהם.

למורה: יש לגזור את הכרטיסיות המצורפות לפני השיעור.

3. אחדות ועדתיות:

התלמידים ירכיבו פאזל דו צדדי, שבו בצד אחד יש את השם של כל שבט והסמל שלו, ובצד השני מפת א"י מחולקת לנחלות השבטים. (מרכיבים את הפאזל על אחד הצדדים, מדביקים מעל שקף והופכים לראות את הצד השני...).

דרך התמונות שעל הפאזל ודרך מספר פסוקים הם יגלו שבספרי יהושע ושופטים העם מחולק לשבטים נפרדים ופועל על פיהם, ובספרים שמואל א' וב' ישראל מוזכרים כבר כעם אחד ואין חלוקה בולטת בין השבטים. התלמידים ידונו בדמיון של מצבי העם השונים לימינו, יציירו 'מפה' של חלקי העם כיום והקשרים ביניהם וינסו לגבש דעה לגבי מהו המצב האידיאלי בהקשר זה ולאן עלינו לשאוף.

למורה: החומרים לפאזל מצורפים פה, אך יש להכין אותם מראש. יש להדפיס את שתי התמונות, להדביק אותן גב לגב ולגזור את הפאזל לחלקים לפני השימוש.

ניתן גם להשמיע את השיר "כתנת פסים" לפני הדיון, ביחד עם מילות השיר ועם הכוונה בפענוח שלו. (אפשר להתמקד בהבנת המושג 'צבעים' בהקשרו בשיר).

4. זהות יהודית:

נעמיק במיוחד שבזהות היהודית, ובהשפעה השלילית שעשויה להיות בערבוב עם תרבויות אחרות. התלמידים ילמדו קטע מצוואתו של יהושע בפרק כ"ג בו מצווה יהושע את העם לשמור את הכתוב בתורה, לא להתערב בגוים ולהידבק בה'.

נשוחח על הסיבות לאיסורים להתערב עם הגוים ונשאל את עצמינו האם צוואתו של יהושע רלוונטית גם לימינו.

דרך משחק התאמה התלמידים ייזכרו בדברים המיוחדים דווקא ליהודים ויוסיפו משלהם.

לאחר מכן, כל תלמיד יבטא דרך ציור שלושה דברים מרכזיים בזהות היהודית שלו.

למורה: יש להדפיס ולגזור את העזרים המצורפים לפני המשחק. ניתן לשדרג את המשחק עם הוספת חפצים יהודיים.

סיכום הלימוד בקבוצות:

בסוף כל תחנה יש משימה מסכמת, עם שתי אפשרויות:

○ אפשרות אחת היא משימה קצרה שהתוצר שלה הוא כזה שניתן לתלות בכיתה, כך ששאר התלמידים שלא השתתפו בתחנה זו יוכלו ללמוד עליה מעט דרכו. (ניתן להציג את התוצר בכיתה בכמה דקות לפני התלייה).

○ אפשרות שנייה היא משימה ארוכה יותר שאת התוצר שלה יציגו התלמידים בכיתה בשיעור נוסף שיוקדש לכך. (למשל- משחק, מצגת וכד').

שתי האפשרויות לסיכום מפורטות במערך בכל תחנה.

בכל מקרה כדאי לאסוף ולסכם את הנושא במליאה, ע"י מתן מספר דקות לכל קבוצה להציג את מה שלמדה ועשתה, ומתוך כך לסכם את כל התחנות שכל אחת מהן היא חלק משמעותי בבניית העם שלנו ובהתגבשות הזהות היהודית של עמנו לאורך השנים.